

OHJEET

Leipä-, Rasva- ja Maitokorttien jakelusta.

Viljatuotteiden säännöstelykausi päättyy syyskuun 29 päivänä. Sen vuoksi on sitä ennen jaettava uudet leipäkortit. Samaan aikaan alkaa valtioneuvoston tekemän päätöksen mukaan myös ravintorasvain säännöstely. Näidenkin elintarvikkeiden jakelua varten on jaettava ostokortit. Siltä varalta, että lähiaikoina olisi pakko turvautua myös maidon kulutuksen säännöstelyyn on päätetty samalla jakaa maitokortitkin. Sekä ostokorttien jakelu että ravintorasvain säännöstely tulevat antamaan kansanhuoltolautakunnille paljon työtä. Seuraavassa selostetaan, mitä kansanhuoltolautakuntain olisi näissä tehtävissä lähinnä huomioon otettava.

Ravintorasvain takavarikointi.

Vaikka varsinainen säännöstely alkaa vasta syyskuun 30 päivänä, on ravintorasvat, joihin kuuluvat voi, juusto, margariini, tekoihra, laardi ja paistinrasva sekä margariinin valmistuksessa käytettävät raaka-aineet, julistettu takavarikkoon jo syyskuun 22 päivästä lukien. Näin takavarikkoon joutuvat ravintorasvat inventoidaan siten, että yksityiset ruokakunnat ilmoittavat siinä ruokakuntalomakkeessa (lomake J 51), joka on täytettävä leipä-, voi- ja maitokorttien jakelua varten, paljonko ruokakunnan hallussa oli ravintorasvoja syyskuun 22 päivänä. Sitä ravintorasvamäärää, joka ei ylitä $1\frac{1}{2}$ kiloa jokaista ruokakuntaan kuuluvaa henkilöä kohden, ei tarvitse ilmoittaa. Muut ravintorasvan haltijat, kuten meijerit, teurastamot, leipomot, ravintolat, kauppalikkeet, j.n.e. sekä yhteiset ruokakunnat, kuten sairaalat, kunnalliskodit, vankilat j.n.e., ilmoittavat inventoimislo-



makkeella (lomake J 52), paljonko niiden hallussa oli ravintorasvaa syyskuun 29 päivänä.

Syyskuun 22 ja 29 päivän välisenä viikkona, jolloin ravintorasvat jo siis ovat takavarikossa, saadaan meijereistä ja muistakin ravintorasvavarastoista toimittaa ravintorasvoja myymälöihin, ravintoloihin, laitoksiin j.n.e. välttämätöntä tarvetta varten. Myymälöissä taas saadaan sanottuna viikkona myydä niille kuluttajille, jotka eivät itse valmista voita tai eivät saa sitä meijeristä maitotililtään, ravintorasvaa leipäkorttiin tehtävää merkintää vastaan 200 gr henkilöä kohden ja 100 gr lisäleipäkorttia kohden, eli samalla tavalla kuin niissä on ravintorasvoja myyty nykyisen väliaikaisen säännöstelyn aikana.

Ruokakuntalomakkeet.

Kansanhuoltolautakunnille on jo lähetetty ruokakuntalomakkeita (lomake J 51), joiden perusteella tullaan suoritamaan leipä-, voi- ja maitokorttien jakelu. Näitä lomakkeita on kiireimmiten jaettava kaikille kunnan alueella oleville ruokakunnille. Kansanhuoltolautakunnan on sen vuoksi päätettävä, kuinka nämä lomakkeet jaetaan, ja järjestettävä niiden jakelu. Huomattava on, että näitä lomakkeita on jaettava myös maanviljelijäruokakunnille ja sellaisille laitoksille, joissa oleskelevat muodostavat yhteisen ruokakunnan, kuten kunnalliskodeille, sairaaloille-, työ- ja kasvatustaloksille, vankiloille yms., koska niissä oleskeleville on jaettava ostokortteja samassa järjestyksessä kuin yksityistenkin ruokakuntain jäsenille.

Jokaisen yksityisen ja yhteisen ruokakunnan päämiehen on täytettävä ja kansanhuoltolautakunnalle palautettava ruokakuntalomake. Siihen tehtävien merkintäin suhteen on huomioon otettava seuraavaa:

1) Yksityisten ruokakuntain päämiesten on lomakkeeseen asianomaiseen paikkaan merkittävä, onko ruokakunnalla viime kesänä ollut kasvamassa leipäviljaa. Näin sen tähden, että niille ruokakunnille, joilla on leipäviljaa ollut kasvamassa, ei tässä jakelussa jaeta ollenkaan leipäkortteja. Heidän viljavarastonsa ja leipäkorttitarpeensa otetaan selvitetäväksi kohta, kun rasvasäännöstely on saatu käyntiin. Sitä

vastoin heille voidaan jo nyt jakaa voi- ja maitokortteja, jos sellaisten ruokakuntain jäsenet ovat muuten niiden saantiin oikeutettuja.

2) Lomakkeessa on lueteltava kaikki ruokakunnan jäsenet. Ruokakunnan muodostavat ne henkilöt, jotka asuvat ja nauttivat pääasiallisimman päivittäisen ravintonsa saman talouden yhteydessä. Siirtoväkeen kuuluvat perheet ja yksityiset henkilöt samoin kuin muutkin muodostavat oman ruokakuntansa. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota siihen, että lomakkeissa lueteltavien henkilöiden ammatti ja ikä tulevat oikein merkityiksi. Niistä merkinnöistähän riippuu, minkälainen leipäkortti ja voikortti sekä montako maitokorttia kullekin annetaan.

3) Kaikkien, niin maanviljelijäin kuin muidenkin yksityisten ruokakuntain on ilmoitettava hallussaan olevien herneiden määrä, koska herneetkin nyt tulevat viljatuotteiden säännöstelyyn. Liikelaitokset, kuten kauppaliikkeet, ravintolat, hotellit yms. sekä erilaatuiset laitokset ilmoittavat sen hernevaraston, joka niillä on syyskuun 29 päivänä inventointilomakkeella (lomake J 52). Leipäkortteja jaettaessa on yksityisten ruokakuntain korteista leikattava pois herneiden määrää vastaavat kupongit. Maanviljelijäin, liikkeiden ja laitosten hallussa olevat herneet taas merkitään lisäämään heidän hallussaan olevan takavarikon alaisen viljan määrää.

4) Ryhdyttäessä säännöstelemään ravintorasvain kulutusta, on inventoitava myös maassa olevat lypsävät lehmät, koska on ryhdyttävä tarkkailemaan niistä saatavain maitotaloustuotteiden kauppaa tuloa. Samalla on vaadittava karjan omistajilta selvitys siitä, paljonko heidän hallussaan oleva karja tuottaa kuukauden aikana maitoa, koska siitä tiedosta saadaan pohjaa järjestettävälle tarkkailulle.

5) Karjan omistajilta on saatava selvitys myös siitä, mihin he aikovat maitotaloustuotteensa sijoittaa. Ruokakuntalomakkeessa on mainittu ne mahdollisuudet, jotka karjan omistajalla tässä suhteessa on. Vastaukset on annettava juuri sellaisina, kuin kysymykset edellyttävät, sillä annettusta vastauksesta riippuu, minkälainen tarkkailu kunkin karjan omistajan maitotaloustuotteiden tuotantoon kohdistetaan.

6) Koska niihin karjanomistajain ruokakuntiin, joihin ei voi- ja maitokortteja jaeta, kuuluu henkilöitä, jotka käyvät matkoilla ja joutuvat silloin syömään ravintoloissa, on sellaisille henkilöille varattu mahdollisuus saada haltuunsa tilapäiskortti, jolla voidaan saada ravintorasva-annoksia ainoastaan ravintolasta. Näitä kortteja annetaan kuitenkin vain ehdolla, että näiden korttien saajain hyväksi omasta taloudesta varattavan voim määrästä vähennetään annettavain korttien määrät vastaavat voimäärät. Mikäli siis karjanomistajain ruokakuntiin kuuluvat henkilöt haluavat tällaisia kortteja, on ruokakuntain päämiesten merkittävä ruokakuntalomakkeeseen niiden henkilöiden nimet, joille näitä tilapäiskortteja halutaan.

Inventoimislomakkeet.

Edellä sanotusta on jo selvinnyt, että meijerit, leipomot, ravintolat, kauppaliikkeet, laitokset ja niihin verrattavat, ilmoittavat syyskuun 29 päivänä hallussaan olevain ravintorasvain ja herneiden määrät inventoimislomakeella (lomake J 52). Nämä lomakkeet on sen vuoksi hyvissä ajoin jaettava asianomaisille.

Uudet leipäkortit.

Kuten sanottu, uudet leipäkortit, jotka astuvat voimaan syyskuun 30 päivänä, jaetaan nyt kerättävien ruokakuntalomakkeiden perusteella. Kortteja ei kuitenkaan jaeta tässä jaossa ollenkaan niille, joilla kuluneena kesänä on ollut omaa viljaa tai hernetta kasvamassa, toisin sanoen niille, jotka ovat tehneet puinti- ja viljelyspinta-alailmoituksen, eikä sotapalveluksessa oleville. Siitä, miten viljelijät tulevat mahdollisesti tarvitsemansa leipäkortit saamaan, annetaan ohjeita myöhemmin.

Uusien leipäkorttien suhteen on huomattava seuraavaa:

Kortteja tulee olemaan, kuten tähänkin asti, sotilaskorttia lukuunottamatta, viittä lajia, nimittäin:

A-kortti, joka annetaan v. 1933 tai sen jälkeen syntyneille lapsille; sillä tullaan jakamaan viljatuotteita 6 kiloa kuu-kautta kohden;

B-kortti, joka annetaan kevyen työn tekijöille; sillä tullaan jakamaan viljatuotteita 7,5 kiloa kuukautta kohden;

C-kortti, joka annetaan miespuolisille raskaan työn tekijöille; sillä tullaan jakamaan viljatuotteita 13,5 kg kuukautta kohden;

D-kortti, joka on lisäleipäkortti; se annetaan B-, C- ja E-kortin ohella erittäin raskaan työn tekijälle; sillä tullaan jakamaan viljatuotteita 4,5 kiloa kuukautta kohden; sekä

E-kortti, joka annetaan niille, jotka ruokailevat etupäässä ravintoloissa; sillä tullaan jakamaan viljatuotteita 7,5 kg kuukautta kohden.

Jakelukaudet on nyt muutettu kalenterikuukausiksi. Jokaisessa kortissa, ravintolakorttia lukuunottamatta, on kuusi jakelukautta; ne kestävät siis puoli vuotta. Ravintolakortti kestää kaksi kuukautta.

Koko-kupongit vastaavat nyt kaikissa korteissa vain 300 gramman painoa ja tähtikupongit 50 gramman painoa. Eri kortteilla jaettavien kuukausiannosten määrä on järjestetty siten, että B-korttiin on sijoitettu kuponkeja enemmän kuin A-korttiin, ja C-korttiin enemmän kuin B-korttiin. Täten yksinkertaistuu kuponkien käsittely myymälöissä, kun jokainen koko-kuponki ja jokainen tähtikuponki edustaa samaa painoa, otettiinpa se mistä kortista tahansa.

Kun yleisö on pyrkinyt ostamaan vehnä jauhoja enemmän kuin niitä on tullut kauppaan, on mahdollisuutta ostaa valkoisia vehnä jauhoja nyt rajoitettu siten, että ainoastaan niillä kupongeilla, joihin numeron alle on painettu poikki viiva, saadaan myydä vehnä jauhoja, mannaryynejä ja makarooneja. Vehnä jauho- ja kaikilla tähtikupongeilla saadaan ostaa myös valkoista vehnäleipää. Näitä viljatuotteita ei saa ostaa viivattomilla kokokupongeilla. Grahamjauhoja saadaan ostaa millä kupongilla tahansa ja vehnä jauho-kupongeilla saadaan ostaa muitakin viljatuotteita, jos joku niin haluaa.

Jotta kaikkien korttien käyttö olisi joustavampaa kuin tähän asti myös ravintoloissa, on tähtikuponkeja otettu kortteihin enemmän kuin nyt voimassa oleviin kortteihin, jota paitsi on määrätty, että tähtikupongit, E-kortteja lukuun-

ottamatta eivät ole sidottuja mihinkään jakelukauteen, vaan saadaan niillä ostaa viljatuotteita milloin tahansa.

Muuten on uusien ostokorttien käytön suhteen voimassa samat määräykset kuin nyt päättymässä olevan jakelukauden ostokorttien suhteen on ollut. Tämä koskee myös sotilaskortteja.

Myöskin aikaisemmin annetut ohjeet siitä, mitkä ammattiryhmät luetaan kuuluviksi kevyen, raskaan ja erittäin raskaan työn tekijöihin, ovat voimassa uusiakin leipäkortteja jaettaessa.

Uudet leipäkortit on jo lähetetty kansanhuoltolautakunnille ja kuitti niiden vastaanotosta on toimitettava kansanhuoltoministeriöön niin pian kuin mahdollista.

Korttien jakelu on niin järjestettävä, että jakelu päättyy ennen syyskuun 30 päivää.

Ravintorasvakortit.

Samojen ruokakuntalomakkeiden perusteella kuin leipäkortteja jaetaan myös ravintorasvakortit. Niitä jaetaan kaikille muille paitsi niille, jotka saavat ruokakuntansa käyttöön sallitun määrän voita meijeristä maitotiliään vastaan, eikä niille, jotka valmistavat kotivoita ja voivat siitä pidättää ruokakuntansa käyttöön sallitun määrän voita, eikä myöskään niille, jotka ovat sotapalveluksessa ja saavat armeijan muonan. Ravintorasvakortteja jaetaan siis myös niiden karjan omistajain ruokakunnille, joiden karja tuottaa ainoastaan kulutusmaitoa ja josta maidosta ei kirnuta voita kotona.

Ravintorasvakortteja on kolmea lajia, nimittäin:

FG-kortti, jossa tavallisten kuponkien lisäksi on kuponkeja myös lisäannoksia varten, ja joka annetaan:

- a) erittäin raskaan työn tekijäin ryhmään kuuluville;
- b) niiden karjanomistajain ruokakuntaan kuuluville, joiden hoidossa olevan karjan maitoa ei viedä meijeriin eikä kirnuta kotona voiksi; sekä
- c) raskaana olevalle tai imettävälle naiselle.

H-kortti, joka on valmistettu niitä varten, jotka ruokailevat etupäässä ravintoloissa.

F-kortti, joka annetaan kaikille ravintorasvain ostokortin saantiin oikeutetuille.

F- ja FG-korteissa on sekä koko- että tähtikuponkeja, mutta H-kortissa ainoastaan tähtikuponkeja. Koko-kupongit edustavat 75 gramman painoa ja tähtikupongit 10 gramman painoa. Jakelukaudet alkavat kunkin kuukauden 1, 11 ja 21 päivänä. Jakelukautta kohden on F-kortissa 2 kokokuponkia ja 10 tähtikuponkia, joten sillä saadaan ravintorasvoja jakelukautta kohden 250 grammaa. FG-kortissa on jakelukautta kohden niinkään 2 koko- ja 10 tähtikuponkia, jota paitsi siinä on kutakin jakelukautta kohden lisäkuponkeina kaksi koko-kuponkia, joten sillä saadaan ravintorasvoja kunakin jakelukautena 400 grammaa. H-kortissa on kutakin jakelukautta kohden 25 tähtikuponkia, joten sillä saadaan ravintorasvoja jakelukautena 250 grammaa.

FG- ja F-kortit kestävät 6 kuukautta ja H-kortit 2 kuukautta.

Maitokortit.

Vaikkakaan vielä ei ole pidetty tarpeellisena ryhtyä säännöstelemään myös kulutusmaidon kauppaa, sen vastaisuudessa mahdollisesti tapahtuvaa säännöstelyä varten on jo valmistettu ostokortit erikseen. Niitä on vain yhtä lajia ja ne on merkitty M-kirjaimella. Ne kestävät kolme kuukautta ja niissä on yksi kuponki jokaista päivää kohden. Yhdellä kupongilla on arveltu säännöstelyyn mahdollisesti ryhdyttäessä voitavan jakaa maitoa $\frac{1}{4}$ litraa, joten se tulisi olemaan maidon normaali päiväannos. Lisäannoksia maidon hankkimista varten annettaisiin:

- a) erittäin raskaan työn tekijöille;
- b) v. 1924 tai sen jälkeen syntyneille, siis 16 vuotta nuoremille;
- c) raskaana oleville tai imettäville naisille.

Näille ryhmille varataan tapahtuvassa korttien jakelussa lisäannokset siten, että kullekin näihin ryhmiin kuuluville annetaan 2 lisäkorttia, joten kukin heistä tulee saamaan haltuunsa 3 maitokorttia.

Yhdistetyt ravintorasva- ja maitokortti.

Tilapäistarkoituksia varten on ollut tarpeellista valmistaa vielä yhdistetty ravintorasva- ja maitokortti. Niitä on kah-
la lajia, nimittäin:

a) sotilaskortti, joita lomalle pääseville sotilaille jakavat ainoastaan sotilasviranomaiset. Niillä saadaan ostaa ravinto-
rasvoja ja maitoa sitten, kun se mahdollisesti tulee säännös-
telyyn sekä myymälöistä että ravintoloista; armeijasta koko-
naan vapautuva saa kotipaikkakunnalle tultuaan vaihtaa
tällaisen kortin tavalliseen ravintorasva- ja maitokorttiin sa-
malla tavalla kuin he saavat vaihtaa sotilasleipäkorttinsakin.

b) FM-kortti, eli tilapäiskortti, joka eri hakemuksesta voi-
daan antaa niille karjanomistajain ruokakuntiin kuuluville,
jotka omavaraisuuden tähden eivät muuten ole oikeutetut
ostokorttia saamaan, mutta jotka sellaista kuitenkin tarvit-
sevat sen tähden, että he joutuvat syömään ravintoloissa;
samoin annetaan eri hakemuksesta tällainen ostokortti tila-
päisesti maassa oleskelevalle henkilölle.

FM-korttia saadaan käyttää ainoastaan ravintoloissa. Mil-
loin sellainen annetaan karjanomistajan ruokakuntaan kuu-
luvalle, on siitä määrästä, jonka karjanomistajan ruokakun-
ta on oikeutettu karjansa tuotannosta pidättämään ruoka-
kunnan omaan elatukseen, vähennettävä annettun kortin
edustama määrä ravintorasvoja ja maitoa.

Ostokorttien jakelu.

Sitten kun ruokakuntalomake on kansanhuoltolautakun-
taan palautettu, voidaan sen perusteella antaa ruokakunnal-
le ostokortteja. Ostokorttien jaossa on erikseen huomatta-
va seuraavaa:

Leipäkortit: Leipäkortteja ei anneta sellaiselle ruo-
kakunnalle, jolla on ollut kuluneen kesän aikana viljaa kas-
vamassa, vaikkapa vähemmänkin. Heidän leipäkortti-
asiaansa palataan kohta, kun tästä korttijakelusta on sel-
vitty. Poikkeuksen tästä säännöstä tekevät vain ne, jotka
omavaraisruokakuntaan kuuluen mutta muualla syöden tar-
vitsevat leipäkorttia ja anovat sitä. Heille annettavat osto-

kortit on merkittävä muistiin, jotta heidän ruokakuntansa omaan elatukseen pidätettävästä määrästä voidaan aikanaan vähentää annettua korttia vastaava määrä.

Mikäli ruokakunta, joka on oikeutettu saamaan ostokortit, ilmoittaa hallussaan olevan herneitä, annettavista ostokorteista on irroitettava ilmoitettua hernevarastoa vastaava määrä kuponkeja.

Muuten on korttien jaossa noudatettava leipäkorttien jakoa koskevia keväällä annettuja ohjeita.

Ravintorasvakortit: Yleisenä sääntönä on, että ravintorasvakortteja annetaan kaikille muille ruokakunnille, mutta ei ollenkaan niille, jotka omistavat tai ruokkivat lypsäviä lehmii. Ne ruokakunnat katsotaan omavaraisiksi. Poikkeus tästä säännöstä voidaan tehdä ainoastaan seuraavissa tapauksissa:

1) jos karjan omistaja ei vie maitoa meijeriin eikä kirnua kotivoita, vaan tuottaa ainoastaan kulutusmaitoa ja myy sen joko myymälään, tinkimaitona tai muuten säännöstelltyyn kulutukseen, ovat hänen ruokakuntansa jäsenet oikeutetut saamaan FG-kortin ravintorasvain hankkimista varten;

2) jos karjan omistajan karjan maidon tuotanto on vähemmän kuin 2 litraa kutakin ruokakunnan jäsentä kohden, on niille ruokakunnan jäsenille, joille ei tuotannosta tätä määrää riitä, annettava lisäkupongeilla varustettu ravintorasvakortti; jos maidon tuotanto on alentunut tarvittavaa määrää pienemmäksi ainoastaan tilapäisesti, annetaan ravintorasvakortit ainoastaan sitä aikaa varten, jonka maidon tuotanto on tarvittavaa määrää pienempi.

Kummassakin tapauksessa karjanomistajan ruokakunnan on kansanhuoltolautakunnalta anottava halumiaan ravintorasvakortteja.

Jaettaessa ravintorasvakortteja muille kuin karjanomistajan ruokakunnille on tarkoin harkittava, kenelle annetaan lisäkuponkeja sisältävä ostokortti. Vain ne, jotka kuuluvat erittäin raskaan työn tekijöihin tai maidon tuottajiin, sekä raskaana olevat tai imettävät äidit, ovat oikeutetut sen saamaan.

Vielä sen jälkeenkin, kun ostokortit on jaettu, voidaan tavallinen rasvakortti, jos olosuhteet niin vaativat, vaihtaa ravintolakorttiin, eli H-korttiin. Jos tällaista vaihtoa haluaa FG-kortin omistaja, on hänen haltuunsa jätettävä edelleenkin tavallisen kortin lisäkupongit, eli G-kupongit. Tällaisessa tapauksessa menetellään siis niin, että vaihtamistilaisuudessa FG-kortista irroitetaan kaikki F-kupongit, ja niiden tilalle annetaan H-kortti, jossa on vastaava määrä kuponkeja. Vaihdeettavan kortin FG kanta G-kuponkeineen jää vaihtajalle.

Maitokortit: Yleisenä sääntönä on, että maitokortteja jaetaan kaikille muille ruokakunnille, mutta ei ollenkaan niille, joiden ruokittavana on lypsäviä lehmii. Poikkeus tästä säännöstä voidaan tehdä ainoastaan seuraavassa tapauksessa:

Jos ruokakunnan ruokittavana oleva karja tuottaa päivässä maitoa vähemmän kuin 2 litraa kuukin ruokakunnan jäsentä kohden, on niille ruokakuntaan kuuluville, jotka eivät omasta tuotannosta tätä osuutta saa, annettava maitokortti. Esim. jos maidon tuotanto on 10 litraa päivässä ja ruokakunnassa on 6 henkilöä ruokakunnalle annetaan 3 maitokorttia, koska maidon tuottajain ruokakunnan jäsenet verrataan erittäin raskaan työn tekijöihin ja koska erittäin raskaan työn tekijä on oikeutettu saamaan juuri 3 maitokorttia.

Maitokortteja jaettaessa on tarkoin huolehdittava, että sallitut kaksi lisäkorttia annetaan ainoastaan erittäin raskaan työn tekijöille, 16 vuotta nuoremmille lapsille ja raskaana oleville tai imettäville äideille sekä niille maidon tuottajain ruokakuntaan kuuluville henkilöille, joille ei omasta tuotannosta maitoa riitä.

Yhdistetty ravintorasva- ja maitokortti.

Aikaisemmin on jo sanottu, missä tapauksissa näitä tilapäiskortteja voidaan luovuttaa. Huomattava on, että näitä kortteja voidaan anomuksesta antaa ruokakunnalle enemmänkin kuin yksi, mikäli kansanhuoltolautakunta tulee vakuuttuneeksi siitä, että ruokakunta ei tule toimeen yhdellä tilapäiskortilla.

Omavaraiset ruokakunnat.

Leipävilja: Kuten sanottu, nyt tapahtuvassa leipäkorttien jakelussa katsotaan leipäviljan suhteen omavaraisiksi kaikki ne ruokakunnat, joilla kuluneen kesän aikana on ollut leipäviljaa kasvamassa, eikä niille ostokorttien jakoa koskevassa kappaleessa mainittua poikkeusta lukuun ottamatta jaeta nyt leipäkortteja, vaikka heidän viljavaransa eivät pitkää aikaa ruokakunnan elatukseen riittäisikään. Vielä lokakuun aikana sellaisten ruokakuntain on kuitenkin annettava erikseen kansanhuoltolautakunnille lähetettävillä lomakkeilla lähempi selvitys siitä, suurenko sadon ne korjaavat ja minkä määrän viljaa ne omiin tarpeisiinsa pidättävät.

Siitä millä tavalla omavaraiset ruokakunnat saavat sadosaan pidättää viljaa omiin tarpeisiinsa, annetaan ohjeita lähiaikoina.

Omavaraisille ruokakunnille on myönnettävä edelleenkin annettujen ohjeiden mukaan jauhatuslupia, vieläpä niiden on sallittava myydäkin viljaansa säännöstelymääräyksiä noudattaen, mutta niiden on pidettävä kirjaa toiselta puolen puidusta viljasta ja toiselta puolen omaan käyttöön otetusta ja myydystä viljasta, jotta ne voivat vaadittaessa antaa varastostaan kansanhuoltolautakunnalle tarpeellisia tietoja.

Ravintorasvat: Omavaraisiksi ruokakunniksi ravintorasvan suhteen katsotaan ne karjanomistajat, jotka vievät maitoa meijeriin tai kirnuavat voita kotona. Niille ei jaeta ravintorasvakortteja muissa kuin ravintorasvakorttien jakoa koskevassa kappaleessa mainituissa poikkeustapauksissa.

Omavarainen ruokakunta saa, jos se vie maitonsa meijeriin, ottaa meijeristä maitotiliään vastaan voita kutakin ruokakunnan jäsentä kohden enintään niin paljon kuin kunkin jakelukautena jaetaan voita erittäin raskaan työn teki-
jälle. Jos hän ottaa juustoa, vastaa yksi kilo voita kahta kiloa juustoa. Jos ruokakunta valmistaa kotivoita, saa se valmistamastaan voista pidättää omaan käyttöönsä kutakin ruokakunnan jäsentä kohden voita enintään erittäin ras-

kaan työn tekijän annoksen; muun osan voin tuotannosta sen tulee toimittaa säännöstelymääräyksiä noudattaen yleiseen kauppaan.

Maito: Omavaraisiksi ruokakunniksi maidon suhteen katsotaan kaikki ne ruokakunnat, joiden ruokittavana on lypsäviä lehmiä eikä niille jaeta maitokortteja muissa kuin maitokorttien jakoa koskevassa kappaleessa mainitussa poikkeustapauksessa.

Käytettäväksi sallitun voin lisäksi omavarainen ruokakunta saa pidättää omaa käyttöönsä varten maitoa sen määrän, jonka se v. 1938 kulutti, ei kuitenkaan enempää kuin 1 litra päivää ja henkeä kohden. Muun osan maitoa tai siitä valmistettua voita sen tulee toimittaa säännöstelymääräyksiä noudattaen yleiseen kauppaan.

Muonamiehet.

Ravintorasvain ja maidon kulutuksen säännöstelyssä on muonamiesten luontaisuuksia koskevat sopimukset pysytetty voimassa. Muonamiesten ruokakunnille ei siis anneta rasva- ja maitokortteja, mikäli he palkkaussopimuksen perusteella saavat työnantajalta maitoa. Poikkeuksen tekevät vain ne muonan saajat, jotka eivät tee ruumiillista työtä. Heidän luontaispalkkionsa loppuu ja heille annetaan ostokortit.

Kun ruokakuntalomakkeesta ei selviä, mitkä ruokakunnat saavat luontaisuuksena maitoa, kansanhuoltolautakuntain on vaadittava niiltä karjanomistajilta, jotka ilmoittavat pidättävänsä maitotuotantoaan muonasopimusten täyttämisen, selvitys siitä, kenelle he luontaisuuksena maitoa luovuttavat. Näin ilmoitetuille ruokakunnille ei jaeta rasva- ja maitokortteja.

Mitä ravintorasvoilla ja maidolla tarkoitetaan.

Ravintorasvoilla tarkoitetaan nyt alkavassa säännöstelyssä voita, margariinia, margariinin raaka-aineita, kuorimattomasta maidosta valmistettua juustoa, laardia, tekoihraa ja paistinrasvaa, ja näitä tuotteita saadaan siis myy-

dä ainoastaan säännöstelymääräyksiä noudattaen. Vain kuoritusta maidosta valmistettu juusto on vapaassa kaupassa. Kun ravintorasvaa ostetaan ostokortin kupongeilla, ostaja saa halunsa mukaan valita, mitä lajia ravintorasvaa hän haluaa saada. Jos hän ostaa ravintorasvaa kupongeillaan yhtä tai useampaa lajia, saa hän niitä yhteensä vain irroitettujen kuponkien edustamaa painoa vastaavan määrän. Poikkeuksen tekee vain juusto, jota annetaan kupongeilla kaksi kertaa enemmän kuin muita rasvoja.

Maidolla tarkoitetaan säännöstelyssä, jos siihen ryhdytään, kuorimatonta maitoa, kermaa ja rasvasekoitteita, eli tekokermaa. Kuorittu maito ja siitä valmistettu piimä sekä kirnupiimä, on siis säännöstelystä vapaa. Litra maitoa vastaa 0,4 litraa kermaa, jonka rasvapitoisuus on 10 %, ja samaa määrää tekokermaa. Tämä merkitsee sitä, että jos yhdellä maitokupongilla saataisiin maitoa $\frac{1}{4}$ litraa, niin kermaa sillä saataisiin vain 1,1 litraa.

KOSKEE LEIPÄKORTTEJA. Kiertokirjeessä N:o 98, sivu 4, on esitetty ne yleiset ohjeet, joiden mukaan leipäkortit annetaan eri henkilöille iän ja työn laadun mukaan. Alla vielä esitetään nämä eri ryhmät ja annetaan samalla kansanhuoltolautakuntien ohjeeksi täydentäviä esimerkkejä B ja C kortin saantiin oikeutetuista ammateista ja työaloista.

KORTTI A. Kirjaimella A merkitty kortti annetaan lapsille, jotka eivät ennen tammik. 1 p:ää 1940 ole täyttäneet 7 vuotta, siis niille, jotka ovat syntyneet v. 1933 tai sen jälkeen.

KORTTI B. Kirjaimella B merkitty ostokortti annetaan naisille, riippumatta heidän työnsä laadusta, sekä henkistä tai keveähköä ruumiillista työtä tekeville ja niihin verrattaville miehille, kuten virkamiehille, opettajille, koululaisille, opiskelijoille, konttoristeille, vapaiden ammattien harjoittajille, työnjohtajille, liike- ja kotiapulaisille, upseereille ja aliupseereille, jotka eivät ole puolustuslaitoksen muonassa, kangas-, puku- ja muille vaatetusalan työläisille, ra-

vinto- ja nautintoaineteollisuuden työläisille ja, mikäli jäljempänä ei toisin määrätä, käsityöläisille sekä eläkkeellä oleville.

Esimerkkinä kevyen ruumiillisen työn tekijöistä mainittakoon mm. seuraavat ammatit ja työalat:

ajurit, auto- ja ajokaluverhoomot, autonkuljettajat (henkilöauton), hammasteknikot, hattu- ja lakkitehtaat, hienomekaanikot, jalkinetehtaat ja -korjaamot, jäätelöliikkeet, kaivertajat, kemiallinen teollisuus (paitsi erikseen mainittu), kirjekuori-, kotelo- ja pussitehtaat, korintekijät, kulta- ja kellosepät, kumikorjaamot, leipomot, makkaratehtaat, mallasjuomatehtaat, markiisi- ja verhotehtaat, meijerit, myymäläapulaiset, parturit, polkupyöräliikkeet ja -korjaamot, puhelinlaitokset, pukimo- ja vaatetusliikkeet, sairaanhoitajat ja sairasvoimistelijat, satulasepät, sähköliikkeet, talonmiehet, tarjoilijat, vahtimestarit, vartiijat, verhoilijat, värjäämöt.

KORTTI C. Kirjaimella C merkitty ostokortti annetaan raskasta ruumiillista työtä tekeville miehille, kuten puu-, kivi- ja metallialan työntekijöille sekä yleensä ulkotyössä oleville tai pääasiallisesti eväsruuan varassa toimiville työmiehille. Esimerkkeinä tähän korttiin oikeuttavista toimista ja työaloista mainittakoon m.m.:

ajokaluteollisuus, autokorjaamot, autonapumiehet, faneri- ja rullatehtaat, halkosahat, hierojat, ikkunanpuhdistusliikkeet, kalastajat, kiven louhijat, koneenkäyttäjät, kone-tehtaat ja konepajat, korjauspajat, kuorma-ajurit, kuorma- ja linja-autonkuljettajat, laatikkotehtaat, lastaus- ja purkaustyöntekijät, maalarit, merimiehet, metsänvartiijat, myllyt, nuohoojat, poliisit, puusepäntehtaat, puutarhatyöntekijät, rautatien työntekijät, sahat, sysien valmistus, teurastuslaitokset, tie- ja vesirakennustyöt, tiilitehtaat, tynnyrintekijät, uunintekijät, valjasteollisuus, varastomiehet, vesi- ja lämpöjohtoliikkeet.

Sikäli kuin esimerkkinä mainittuihin ammatteihin kuuluva tai mainituilla toimialoilla työskentelevä työn rasittavuuden mukaan aivan ilmeisesti on rinnastettava B-ryhmään kuuluviin, tulee hänelle antaa B-kortti.

KORTTI B JA D. B-kortin täydennyksenä saavat kirjaimella D merkityn kortin rakasta ja raskaanpuoleista ruumiillista työtä tekevät naiset, kuten pyykinpesijät, tiilen- ja ruukinkantajat sekä puutarha- ja maataloustyöläiset (jotka eivät kuulu omavaraisiin talouksiin). D-kortin saavat myös raskauden tilassa olevat ja imettävät naiset.

KORTTI C JA D. C- ja D-kortin saavat erittäin raskasta ruumiillista työtä tekevät miehet, kuten kivenhakkaajat ja -poraajat, kiven- ja malmin louhijat, lämmittäjät, metsä- ja uittotyöläiset, rautatehtaiden, pajojen, valimojen ja valssilaitosten työläiset, rakennustyöläiset sekä maataloustyöläiset, mikäli eivät kuulu omavaraisiin ruokakuntiin.

1940

2113